

EXPUNERE DE MOTIVE

Proiect de lege pentru modificarea și completarea Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare, și a Legii învățământului superior nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare, precum și pentru modificarea altor acte normative

La data de 28 iulie a intrat în vigoare *Legea nr. 141/2025 privind unele măsuri fiscal-bugetare* (publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 699/25.07.2025), care modifică și completează dispozițiile *Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023*, conducând inclusiv la: **majorarea efectivelor de elevi, preșcolari și/sau antepreșcolari la clasă/grupă; instituirea unui tarif la plata cu ora la un nivel mult inferior celui existent în sistemul educațional până la această dată; modificarea normei didactice de predare-învățare-evaluare, de instruire practică și evaluare curentă în sensul creșterii acesteia cu 2 ore săptămânal; limitarea degrevărilor pentru personalul didactic de conducere, de îndrumare și de control la cel mult jumătate din norma didactică; diminuarea cuantumului unor drepturi cuvenite personalului didactic, concomitent cu prorogarea acordării acestora etc.**

De asemenea, prin *Legea nr. 141/2025* au fost aduse modificări și *Legii învățământului superior nr. 199/2023*, în sensul: limitării perioadei de acordare a burselor pentru anumite categorii de studenți; instituirii unor modificări la norma didactică; modificării temporare a regimului de finanțare a fondului de burse și protecție socială, prin reducerea valorii costului standard la 10% din salariul minim net și restrângerea acordării doar pe durata activităților didactice, exclusiv pentru studenții la forma cu frecvență înmatriculați pe locuri bugetate.

Măsurile care lovesc crunt educația și cercetarea din România au la bază date pur contabile și nu țin cont de realitate, de posibilitățile reale ale sistemului de a face față unor asemenea schimbări și de opiniile specialiștilor în științele educației.

Creșterea normei didactice de predare cu 2 ore are consecințele cele mai grave asupra cadrelor didactice: realitatea din majoritatea școlilor ne-a demonstrat că mulți profesori titulari au intrat în restrângere de activitate sau au optat pentru diminuarea salariilor din cauza imposibilității constituirii normei didactice, pentru a nu fi nevoiți să își completeze norma didactică la distanțe apreciabile și cu costuri semnificative pentru navetă; de asemenea, mulți profesori suplینitori calificați nu mai au un loc de muncă în anul școlar 2025-2026.

Reducerea numărului de norme didactice (prin măsura creșterii numărului de ore de predare-învățare-evaluare) și majorarea efectivelor de elevi/preșcolari/antepreșcolari la clasă/grupă au generat în sistemul educațional: scăderea calității actului educațional, apariția șomajului în rândul cadrelor didactice și descurajarea tinerilor să aleagă o carieră didactică, văzând-o ca pe un domeniu incert, nemotivat financiar și lipsit de siguranță, ceea ce, pe termen lung, va agrava criza de personal calificat.

Creșterea efectivelor de elevi/preșcolari la clasă/grupă a determinat:

- revenirea la efectivele de elevi/preșcolari „istorice” și, evident, la comasări de clase/grupe, având drept consecință scăderea calității actului educațional și reducerea numărului de posturi/norme;

- scăderea drastică a calității actului educațional și a individualizării: numărul mare de elevi la clasă face aproape imposibilă o abordare didactică personalizată; cadrul didactic nu poate oferi suficientă atenție fiecărui elev, nu poate identifica rapid dificultățile de învățare și devine dificilă adaptarea metodelor didactice la stilurile individuale de învățare, ceea ce duce la o învățare superficială și la performanțe școlare mai slabe;

- dificultăți în gestionarea clasei/grupe și creșterea stresului: un număr mare de elevi/preșcolari într-o clasă/grupă crește considerabil provocările legate de gestionarea disciplinei și a dinamicii de grup; cadrele didactice sunt supuse unui stres suplimentar, încercând să mențină ordinea și să predea eficient într-un mediu aglomerat, ceea ce afectează și sănătatea lor mintală și fizică;

- limitarea activităților interactive și a metodelor moderne de predare: metodele didactice moderne, care implică lucrul în grupuri mici, proiecte, experimente sau dezbateri, devin dificil de implementat în clasele supraaglomerate; personalul didactic este forțat să revină la metode frontale, tradiționale, care nu stimulează gândirea critică și creativitatea elevilor, limitând potențialul de dezvoltare al acestora.

Scăderea dramatică a tarifului pentru plata cu ora a condus – mai ales la specializările și disciplinele deficitare în resursă umană – la imposibilitatea atribuirii orelor rămase libere în regim de plata cu ora, din cauza remunerației derizorii (scăderea cu peste 50% a tarifului orar); în plus, sunt numeroase situații în care, după începerea cursurilor anului școlar 2025-2026, cadrele didactice au renunțat la orele pe care le desfășurau în regim de plata cu ora, iar primii afectați sunt elevii, care au deja la clasă profesori necalificați; s-a ajuns la situația aberantă ca o oră prestată de un profesor la început de carieră să fie plătită la fel cu tariful orar al unui muncitor necalificat.

Creșterea obligației de catedră pentru directori și inspectori a condus la imposibilitatea practică și obiectivă de desfășurare a activității de către personalul de conducere, de îndrumare și control (atât activitatea la catedră, cât și cea specifică funcției), ceea ce afectează negativ întregul sistem prin: neglijarea atât a rolului managerial, cât și a celui didactic; absența mentoratului și a sprijinului pentru profesori; decizii administrative superficiale și ineficiente etc.

Este evident că măsurile de „eficientizare” pe care Guvernul le aplică în domeniul învățământului preuniversitar prin Legea nr. 141/2025 **vor avea un cost mult mai mare pe termen mediu și lung, afectând direct calitatea educației și statutul profesional și social al angajaților din învățământ și viitorul beneficiarilor primari.**

Și în învățământul superior se resimte impactul negativ asupra echității și accesului la educație. Restrângerea acordării burselor și reducerea costului standard afectează în mod disproporționat studenții proveniți din medii socio-economice vulnerabile, crescând riscul de abandon universitar.

Atractivitatea carierei didactice s-a diminuat, deoarece activitatea didactică implică un consum intelectual și emoțional suplimentar pe parcursul întregului an universitar, cu un volum ridicat de muncă în afara orelor de predare (pregătire, evaluare, activități extracurriculare). Limitările introduse la programele de licență

didactică și masterat didactic reduc predictibilitatea și stabilitatea veniturilor studenților care se pregătesc pentru o carieră în învățământ, descurajând astfel formarea de cadre didactice calificate într-un context de deficit acut în sistemul preuniversitar. Cariera didactică se confruntă deja cu un deficit de personal calificat. Reducerea unui beneficiu tradițional descurajează absolvenții să opteze pentru această profesie.

Efecte negative se produc și asupra integrării românilor de pretutindeni – reducerea perioadei de acordare a burselor pentru românii de pretutindeni afectează procesul de adaptare și integrare în mediul academic românesc, diminuând atractivitatea universităților din România pentru Diaspora.

Impactul financiar al măsurilor adoptate prin Legea nr. 141/2025 este nesustenabil pentru studenți – scăderea costului standard la doar 10% din salariul minim net nu acoperă nici cheltuielile minime de trai în centrele universitare, forțând studenții să își reducă implicarea academică pentru a se angaja, ceea ce afectează performanța și parcursul educațional.

Pe termen lung, consecințele asupra sistemului de învățământ superior vor fi profund nocive, având în vedere că vom fi martori la: creșterea abandonului universitar și scăderea ratei de retenție; creșterea absenteismului pe motive medicale cauzate de suprasolicitare; diminuarea performanței academice și a implicării în cercetare; slăbirea competitivității universităților românești în raport cu cele din UE; adâncirea decalajelor sociale și regionale în accesul la educație.

În plus, Legea nr. 141/2025 interzice și compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat anterior încetării contractului individual de muncă; se creează o discriminare între salariații din sectorul public și cei din mediul privat, ultimii fiind protejați de prevederile Codului muncii ce statuează compensarea în bani a concediului neefectuat.

Practic, personalul din sectorul public este lipsit de un drept fundamental, ce ține de esența raporturilor de muncă, al cărui scop este refacerea capacității de muncă: dreptul la efectuarea concediului de odihnă (cu substitutul său – dreptul de compensare a concediului neefectuat anterior încetării raportului de muncă/de serviciu), drept garantat de Constituția României și de legislația europeană. Și aceasta în condițiile în care neefectuarea concediului de odihnă nu este imputabilă personalului din sectorul bugetar, ci angajatorilor-instituții publice care impun sarcini de lucru excesive.

Mai mult, este al doilea an în care Guvernul interzice compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat, ceea ce denotă intenția de a menține măsura conducând la imposibilitatea angajaților din sectorul public de a-și valorifica acest drept în instanțele de judecată, în termenul general de prescripție.

În ceea ce privește acordarea voucherelor de vacanță, prin reglementările legale aplicabile, s-au statuat două moduri diferite de stabilire a beneficiarilor acestor vouchere, în raport de **două salarii nete diferite**. Astfel, *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2009 privind acordarea voucherelor de vacanță*, cu modificările și completările ulterioare, prevede că beneficiază de vouchere de vacanță în perioada 1 ianuarie 2024 – 31 decembrie 2025, personalul din sectorul bugetar ale cărui **salarii de bază nete din luna anterioară acordării acestora sunt de până la 8.000 lei**, iar, în perioada 1 ianuarie 2026 – 31 decembrie 2026, va beneficia de vouchere de

vacanță personalul din sectorul bugetar ale cărui salarii de bază lunare nete sunt de până la 6.000 lei. În schimb, pentru personalul din sistemul de învățământ acordarea voucherelor de vacanță se face prin raportare la salariul net cuvenit funcției de bază din luna acordării acestora.

Ori, potrivit definiției de la art. 7 lit. a) din Legea-cadru nr. 153/2017: „salariul de bază reprezintă suma de bani la care are dreptul lunar personalul plătit din fonduri publice, corespunzător funcției, gradului/treptei profesionale, gradației, vechimii în specialitate, astfel cum este stabilită în anexele nr. I-IX”.

Este, deci, evident că **norma aplicabilă celorlalte categorii de personal salarizat din fonduri publice este mult mai favorabilă decât cea care se aplică salariaților din învățământ**, întrucât pentru stabilirea beneficiarilor de vouchere de vacanță, alții decât personalul din învățământ, se are în vedere **salariul de bază (din grilă) net**, care este **mult mai mic decât salariul net cuvenit funcției de bază, aplicabil în învățământ**, iar raportarea se face la drepturile încasate în luna anterioară celei în care se acordă voucherele.

Prin articolul XVIII din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 52/2025 pentru modificarea și completarea unor acte normative, pentru stabilirea unor măsuri privind implementarea programelor naționale din domeniul lucrărilor publice, precum și pentru stabilirea unor măsuri bugetare*, propus spre abrogare, s-a urmărit ca **transa aferentă anului 2025 din sumele de natură salarială dispuse prin hotărâri judecătorești în favoarea personalului din învățământul preuniversitar, care nu au fost achitate până la data de 2 octombrie 2025 (data intrării în vigoare a ordonanței de urgență) să se plătească tocmai în anul 2026**. Sunt afectați astfel peste o sută de mii de salariați din învățământul preuniversitar, beneficiari ai sentințelor definitive pronunțate de instanțele din întreaga țară pe diverse spețe: diferențele salariale rezultând din calculul corect al drepturilor reprezentând majorări ale salariului de bază (învățământ special, gradație de merit, predare simultană, dirigiență, control financiar preventiv), sporul de stabilitate, sporul pentru condiții periculoase și vătămătoare, indemnizația de hrană, indemnizația de concediu de odihnă aferentă activității prestate în regim de plată cu ora etc.

O nouă amânare a plății sumelor stabilite prin hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea angajaților din sectorul bugetar – în general – și a celor din învățământul preuniversitar – în special – echivalează, practic, cu lipsirea de efecte a hotărârilor judecătorești având ca obiect acordarea unor drepturi de natură salarială stabilite în favoarea acestora, **atât timp cât cei care au obținut recunoașterea unor drepturi în fața instanțelor de judecată nu-și pot valorifica acest drept, în termen.**

De asemenea, se creează o discriminare pe criteriul exercitării dreptului de acces la justiție, între salariații din învățământ care și-au exercitat acest drept (dar sunt lipsiți de efectele lui, prin neplata tranșei anuale din sumele dispuse de instanțele de judecată) și cei care nu beneficiază de hotărâri judecătorești, dar au primit deja tranșa aferentă anului 2025, în conformitate cu dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 48/2022.

În concluzie, salariații din sectorul bugetar sunt discriminați în raport cu cei din sectorul privat, întrucât primii nu beneficiază în anul 2025 de efectele sentințelor judecătorești privind plata drepturilor salariale, în timp ce salariații din sectorul privat da.

De aceea am inițiat prezentul proiect de lege prin care **propunem:**

1. modificarea prevederilor din Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023 privind: efectivele de elevi/preșcolari/antepreșcolari la clasă/grupă; reducerea normei didactice de predare; tariful la plata cu ora; degrevările personalului didactic de conducere, de îndrumare și control; creșterea la 3 salarii de bază ale persoanei, a cuantumului primei de instalare neimpozabilă ce se acordă, începând cu anul școlar 2026-2027, personalului didactic repartizat cu statut de cadru didactic titular în unități de învățământ aflate în zone din mediul rural, defavorizate sau izolate;

2. modificarea Legii învățământului superior nr. 199/2023, în vederea protejării dreptului constituțional la învățatură, asigurării accesului echitabil la educație și sprijinirii dezvoltării sistemului universitar românesc;

3. încetarea efectelor prevederilor din Legea nr. 141/2025, care instituie, pe o perioadă determinată, majorarea normei didactice, atât în învățământul preuniversitar, cât și în cel superior, precum și abrogarea dispozițiilor care blochează compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat, a celor privitoare la degrevarea personalului didactic, precum și a celor privind valoarea costului standard pentru fondul de burse și protecție socială în lei/lună/student;

4. modificarea art. 1 alin. (2⁶) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2009, astfel încât, pentru personalul din sistemul de învățământ, acordarea voucherelor de vacanță să se stabilească prin raportare la salariul de bază net cuvenit pentru funcția de bază din luna anterioară acordării acestor vouchere;

5. abrogarea art. XVIII din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 52/2025.

În aceste condiții, propunem acest proiect de lege spre dezbateră și aprobare Parlamentului României.

Membrii comitetului de inițiativă legislativă:

1. HANCESCU SIMION – SEVEREL
2. PURCARU GEORGE – ADRIAN
3. ZOICAN ION
4. RAPCEA RĂZVAN
5. GLINȚĂ LILIANA – ELENA
6. NISTOR MARIUS – OVIDIU
7. BARBU IONEL
8. POPA FLORIN
9. BANAȘ TEODORA
10. VOICU IOANA
11. BACIU FLORIN